VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO SKYRIAUS VEDĖJAS

ĮSAKYMAS DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PABIRUČIAI“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI

2025 m. liepos d. Nr. A15 /25(2.1.4E-IKU)
Vilnius

Vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu ir Vilniaus miesto savivaldybės mero 2025 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 955-263/25 „Dėl Almedos Kučinskienės įgaliojimo“,

p r i t a r i u Vilniaus lopšelio-darželio „Pabiručiai“ ikimokyklinio ugdymo programai.

Vedėja Almeda Kučinskienė

PRITARTA
Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. liepos d. įsakymu Nr. A15-1583/25(2.1.4E-IKU)

PATVIRTINTA
Vilniaus lopšelio-darželio „Pabiručiai“
direktoriaus 2025 m. rugpjūčio 18 d. įsakymu Nr. V-42

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PABIRUČIAI“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Vilniaus lopšelio-darželio „Pabiručiai“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) skirta vaikams nuo 1,5 iki 5 (6) metų. Programa atnaujinta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu „Dėl ikimokyklinio ugdymo gairių patvirtinimo“. (2023 m. rugsėjo 4 d. Nr. V-1142), Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu „ Dėl Mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ (2023-01-30, V- 98). [1]

Mokyklos ugdymo(si) procesas grindžiamas pagarba kiekvieno vaiko individualumui, skatinant jo unikalumo, saviraiškos ir bendruomeniškumo plėtotę. Vaikas yra suvokiamas kaip aktyvus ugdymo(si) proceso dalyvis, turintis prigimtinį kūrybiškumą, smalsumą ir poreikį pažinti pasaulį. Šiuolaikinis požiūris į vaiką remiasi fundamentalia nuostata: vaikas yra aktyvus, unikalus ir savarankiškai besimokantis žmogus, kurio raida, patirtys ir galimybės yra vertingos savaime, o ne tik kaip būsimos brandos ar pasiekimų pagrindas.

Vaikas – ugdymo(si) centras: Ugdymo(si) procesas kuriamas atsižvelgiant į vaiko poreikius, interesus, amžių ir vystymosi ypatumus. Mokytojo vaidmuo – ne mokyti, bet padėti vaikui mokytis pačiam, skatinti laisvę rinktis ir kurti atveriant kelią saviraiškai.

[1] https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49f23632c46711ee9269b566387cfecb?jfwid=f5arm3g7r

PABIRUČIAI

Vaikas kaip tyrinėtojas: Mokymasis vyksta per žaidimą, tyrinėjimą, patyrimą. Tyrinėdami vaikai išmoksta kelti klausimus, ieškoti atsakymų, lyginti, vertinti, kritiškai mąstyti.

Unikalumas, lygiavertiškumas ir pagarba: Kiekvienas vaikas – savitas, turintis teisę būti pripažintas, išklausyta jo nuomonė ir vertinami pasirinkimai. Dalyvaudamas ugdymo(si) procese, vaikas ima jausti atsakomybę už savo veiksmus ir pažangą. Ugdymas grindžiamas demokratiniais santykiais, pagarba ir įtrauktimi, be spaudimo ar lūkesčių atitikti iš anksto numatytas normas.

Socialinis ir emocinis ugdymas(is) – prioritetas: Emocinio saugumo, bendrystės ir priklausymo jausmo kūrimas yra būtinas vaiko visapusiškai raidai. Tik saugioje aplinkoje vaikas drįsta atsiskleisti, išbandyti, mokytis be baimės klysti.

Ugdymas(si) – neatsiejamas nuo šeimos ir bendruomenės: Ugdymas(is) grindžiamas partneryste su tėvais (globėjais), jų įtraukimu į ugdymo(si) procesą, bendrų vertybių kūrimu. Kai įtraukiami tėvai (globėjai) į ugdymą(si), vaikas supranta, kad jo pasauliai – namai ir mokykla yra susiję, o jis pats - jų jungtis. Tik bendradarbiaujant galima pasiekti tvarų vaiko gerovės pagrindą.

1.2 Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Universalus dizainas mokymui(si) - tai iš anksto apgalvota ugdymo(si) sistema, kuri leidžia visiems vaikams dalyvauti, mokytis ir augti pagal savo galimybes, nenaikinant, o gerbiant įvairovę**,** todėl ugdymo(si) procesas atliepia šias pagrindines vertybes:

- ***Vaiko orumas*** – kiekvienas vaikas yra unikalus ir vertingas. Sukurtos erdvės, kur vaikas gali pasirinkti veiklą pagal savo nuotaiką (piešti, statyti, ramiai skaityti ar būti vienas).
- ***Vaiko gerovė*** – rūpinamės vaiko fiziniu, emociniu ir psichologiniu saugumu. Siekiame, kad vaikas jaustųsi saugus, sveikas ir harmoningas su savimi, su jį supančia socialine, kultūrine ir fizine aplinka. Organizuojamas kiekvienos dienos fizinis aktyvumas lauke – judrieji žaidimai, pasivaikščiojimai gamtoje, laisvas judėjimas.
- ***Saviraiškos laisvė*** – skatiname kiekvieno vaiko kūrybiškumą ir laisvę išreikšti savo mintis, jausmus ir idėjas. Sukurta atvirų erdvių sistema – vaikas pats pasirenka, kurioje erdvėje ir kaip nori veikti (kūrybos, konstravimo, gamtos, judesio ir kt.).
- ***Lygiavertis dalyvavimas*** – užtikriname, kad visi vaikai turėtų vienodas galimybes dalyvauti ugdymo(si) procese. Vyksta grupės susirinkimai, kuriuose vaikai siūlo, svarsto, balsuoja dėl taisyklių, dienos veiklų ar žaidimų.

PARUOŠTA

- ***Lygiateisiškumas ir teisingumas*** – visiems vaikams suteikiame vienodas augimo ir ugdymo(si) sąlygos, nepriklausomai nuo jų lyties, sveikatos būklės, socialinės ar kultūrinės padėties. Inicijuojamos veiklos apie „kitokį draugą“ – vaikai kuria laiškus ar piešinius vaikams, kurie, pvz., nekalba ta pačia kalba ar turi negalią.
- ***Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei*** – kuriame aplinką, kurioje įvairovė yra vertinama kaip stiprybė. Skatiname vaikus priimti ir gerbti vieni kitų skirtumus, ugdome empatiją, atvirumą ir supratimą. Inicijuojami žaidimai „Kaip padėti?“. Tai situacijų analizė: kaip elgtis, kai kažkam sunku, kaip būti šalia nepamokant, o priimant.
- ***Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas*** – ugdome priklausymo bendruomenei jausmą, skatiname vaikų bendradarbiavimą ir tarpusavio pagalbą. Dalyvaujame socialinėse akcijos „Autizmo“, „Dauno“ sindromo dienai minėti. Pagalbos sistema – vyresni padeda jaunesniems apsirengti, susitvarkyti, paaiškina veiklas, bendri projektai su skirtingo amžiaus grupių vaikais mokykloje, Lietuvos švenčių minėjimai, pažintis su gimtuoju kraštu.
- ***Kultūrinis tapatumas*** – stipriname vaikų ryšį su savo šalies kalba, kultūra ir istorija. Skatiname pasididžiavimą savo tautos kultūriniu paveldu ir pagarbą kitų tautų tradicijoms bei savitumui. Švenčiamos Valstybinės šventės, rengiami projektai apie šeimos istorijas, tradicijas, amatų ir tradicijų pažinimas. (1 pav.)

PABIRŪČIAI

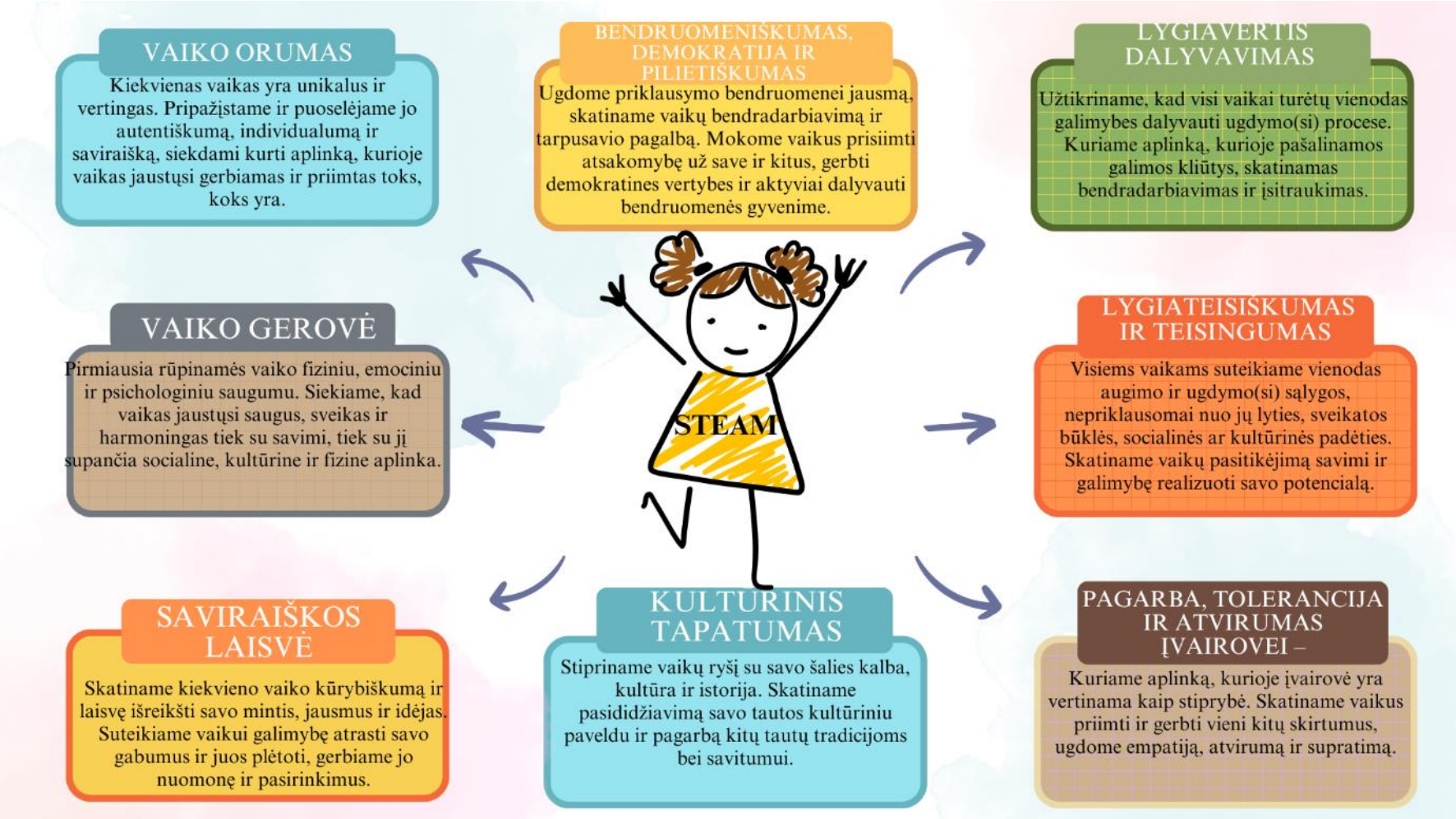

1 pav. Pagrindinės vertybės

STEAM yra vienas iš šiuolaikiškų ugdymo(si) būdų, kuris integruoja net penkias mokslo šakas: **gamtos mokslus, technologijas, inžineriją, menus ir matematiką.** Toks ugdymo(si) modelis naudojamas vaikų kūrybiškumo, tiriamųjų gebėjimų, bendradarbiavimo ir kritinio mąstymo ugdymui(si). Mokykloje taikant STEAM metodą, kryptingai ugdomas vaikų kūrybiškumas, kai jie eksperimentuoja su įvairiomis medžiagomis ir technologijomis, ieškodami savitų sprendimų. Tiriamieji gebėjimai lavinami per praktinius bandymus, kurių metu vaikai kelia klausimus, atlieka stebėjimus ir analizuoja rezultatus. Komandinių veiklų metu stiprinamas bendradarbiavimas – vaikai mokosi dirbti drauge, tartis, pasidalinti atsakomybe ir siekti bendro tikslo. Sprendžiant įvairias praktines problemas, ugdomas kritinis mąstymas – vaikai skatinami vertinti pasirinkimus, ieškoti efektyviausių sprendimo būdų ir mokytis iš nesėkmių.

1.3. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokykla atsižvelgia į vaikų gerovę užtikrinančius šeimų (globėjų) poreikius bei kultūrinius ypatumus, kuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir jų šeimų (globėjų) adaptacijai mokykloje. Taip pat siekiama suderinti ugdymo(si) procesus mokykloje ir namuose, užtikrinant jų dermę ir nuoseklumą.

Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu ir lygiaverčiu, atviru dialogu. Visi su vaiko ugdymu(si) ir priežiūra susiję klausimai sprendžiami bendradarbiaujant – aktyviai bendraujant, tariantis ir konsultuojantis tarp šeimos narių bei mokyklos darbuotojų, atsižvelgiant į kiekvienos pusės atsakomybės ribas.

- Tėvų (globėjų) įtraukimas – skatina nuolatinį ir konstruktyvų tėvų (globėjų) dalyvavimą ugdymo(si) procese per tėvų (globėjų) susirinkimus, konsultacijas, atviras veiklas, kurių metu tėvai (globėjai) prisideda prie vaikų ugdymo(si) ir gerovės. Tai įgyvendinti padeda internetinė sistema „Mūsų darželis“[2], suteikianti galimybę tėvams (globėjams) ir mokytojams bendrauti. Tėvų (globėjų) ir mokytojų bendradarbiavimas padeda geriau suprasti vaikų poreikius ir užtikrinti sėkmingą ugdymą(si).
- Bendruomenės įtraukimas – bendradarbiaujame su vietos bendruomene, esame nuolatiniai Naujininkų bendruomenės šventės dalyviai. Dalyvaujame rajono mokyklų organizuojamose projektuose „Bėgimas su trispalve‘, „Lietuvos mažųjų žaidynės“, „Vilniaus gimtadienis aktyviai“, kurie stiprina ryšį tarp vaikų ir jų aplinkos, suteikia vaikams galimybę pažinti savo bendruomenę, jos vertybes ir tradicijas. Mokyklos veikla, renginiai ir projektai pristatomi

[2] https://www.musudarzelis.com/

PARENGTA

Facebook[i3] puslapyje per viešai skelbiamus pranešimus.

- Socialinių partnerių įtraukimas – bendraujame su sveikatos priežiūros specialistais,[4] Naujininkų bendruomene, „Juventos“ gimnazija, Broniaus Jonušo muzikos mokykla, darželis – mokykla „Šaltinėlis“, lopšelis – darželis „Liepsnelė“. Internetinė svetainė[5] yra aktyvi ir veikia kaip informacijos šaltinis, teikiantis visą informaciją apie mokyklos gyvenimą.

Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms. Mokykloje veikia visapusiška paramos sistema, skirta vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms (globėjams), kurioje dirbama komandoje, įtraukiant mokytojus ir švietimo pagalbos specialistus (logopedą, specialųjį pedagogą, socialinį pedagogą, psichologą).

Parama teikiama šiais principais:

- Švietimo pagalbos specialistai teikia vaikams tikslinę pagalbą, siekdami lavinti jų fizines funkcijas, pažinimo ir mąstymo gebėjimus, kalbą. Specialistai bendradarbiauja su mokytojais, kartu analizuoja vaikų poreikius, vertina jų ugdymo(si) galimybes, kuria palankią ugdymo(si) aplinką.
- Mokytojai ir specialistai bendradarbiauja su tėvais (globėjais), padeda jiems geriau suprasti vaiko ugdymo(si) poreikius, teikia konsultacijas ir kartu ieško tinkamiausių ugdymo(si) būdų, užtikrindami ugdymo(si) tęstinumą namuose ir mokykloje.
- Mokykla skatina bendradarbiavimą su išorinėmis institucijomis – Vilniaus psichologinė-pedagoginė tarnyba,[6] švietimo centrai, Lietuvos įtraukties švietimo centras,[7] ir kitais pagalbos teikėjais.

PABIRUCIAI

[3] https://pabiruciai.vilnius.lm.lt/naujienos/renginiai

[4] https://vilniussveikiau.lt/lt/

[5] https://pabiruciai.vilnius.lm.lt/

[6] https://www.vilniausppt.lt/

[7] https://lisc.lt/

1.4. Regiono ir mokyklos savitumas

Mokykla yra įsikūrusi Vilniaus mieste, Naujininkų mikrorajone. Dėl savo vietos sostinėje mokykla kuria plačias galimybes bendradarbiauti su universitetais, muziejais, kultūros centrais ir įvairiomis organizacijomis.

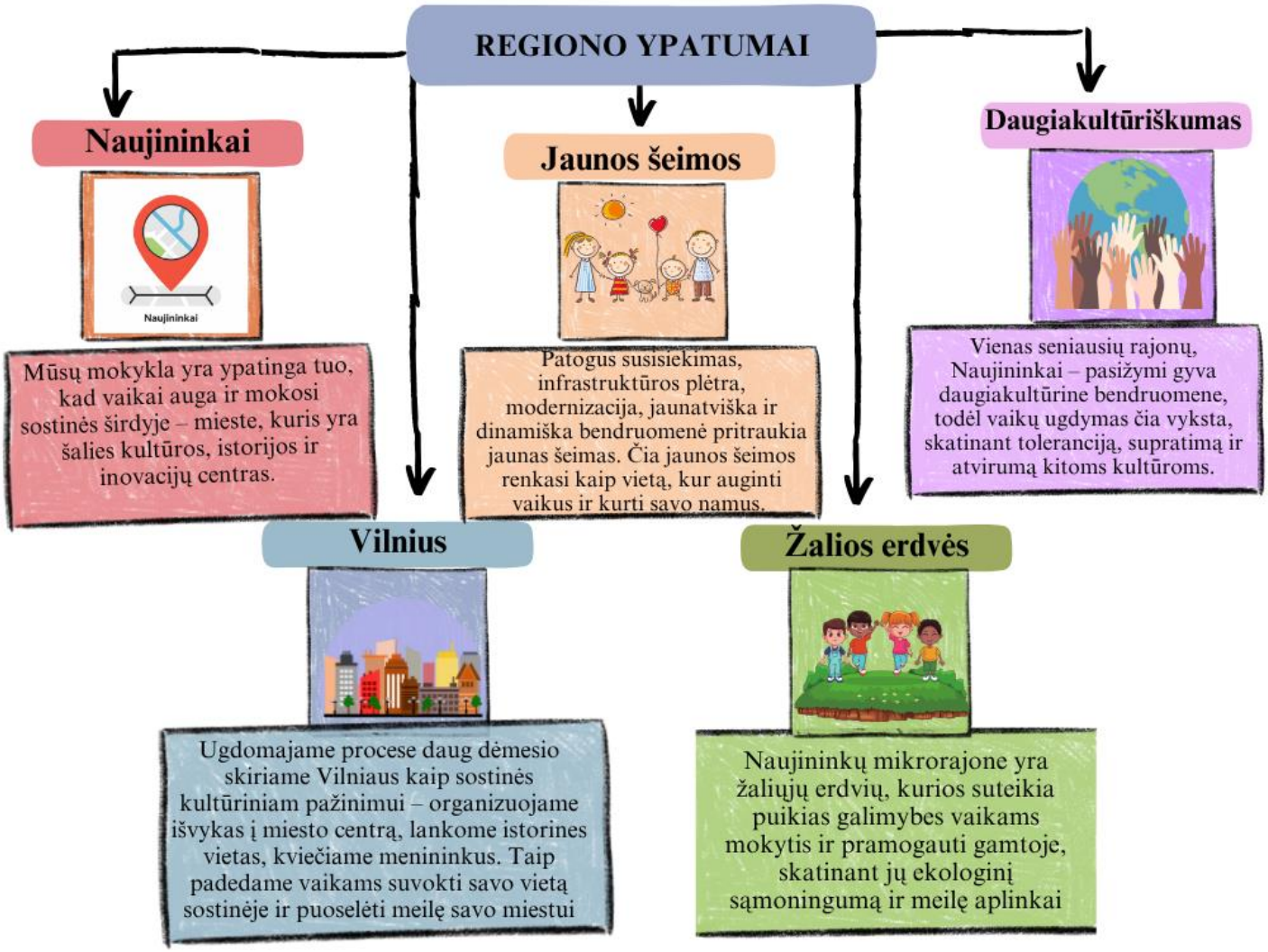

2 pav. Regiono ypatumai

Mokykla išsiskiria savitu ugdymo(si) požiūriu ir jaukia, kūrybiškumą skatinančia aplinka. Ji įsikūrusi vaizdingoje, kalvotoje vietovėje, apsuptoje įvairių medžių ir krūmų, greta Burbiškių miško. Kalvotas mokyklos teritorijos reljefas, praturtina ugdymo(si) procesą ir tampa natūralia tyrinėjimo erdve: tyrinėjami medžiai, lapai, stebima sezoninė kaita. Mokyklos kieme organizuojamos Kalendorinės šventės, aktyvūs žaidimai, judrios veiklos "Bėgimas su trispalve", „Zuikių lenktynės", paruošta erdvė važinėtis paspirtukais, dviratukais. Mokykla aktyviai įsitraukia į fizinio aktyvumo ir sveikos gyvensenos ugdymą(si) – dalyvaujama

respublikiniuose projektuose „Lietuvos mažųjų žaidynės“[8], „Sveikatiada“[9]. Šios iniciatyvos ne tik skatina judėjimą, bet ir ugdo komandinį darbą, atkaklumą bei pozityvų požiūrį į sportą.

Tai skatina fizinį aktyvumą, stiprina sveikatą ir natūraliai formuoja sveikos gyvensenos įpročius. Tai mokykla, kurioje susilieja tradicijos ir šiuolaikiškumas, gamta ir miestas.

Mokykloje įrengtos modernios ir žaismingos erdvės, kurios skatina vaikų kūrybiškumą bei bendradarbiavimą. Sensorinis kambarys yra atskira saugi aplinka, leidžianti vaikams atsipalaiduoti, naudinga kaip savireguliacijos priemonė. Skaitymo erdvė prieinama kiekvienam – be spaudimo, vertinimo, su laisve rinktis. Lauko terasa, krepšinio aikštelė, mokytojų kambarys – visa tai pritaikyta vaikų poreikiams ir saviraiškai.

Kiekvienais metais vaikai dalyvauja pažintinėse išvykose – lanko oro uostą, Vilniaus geležinkelio muziejų, Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos būstinę, organizuojame edukacines išvykas į „Lėlės“ teatro muziejų, operos ir baleto teatrą, „Dzūkų biblioteką“ ir kitas edukacines erdves, kur vaikai pradeda sieti mokymą(si) su realiu gyvenimu, mokosi klausytis kitų, reaguoti į poreikius, išreikšti save socialiniuose vaidmenyse. Kiekvienais metais dalyvaujame Vilniaus Broniaus Jonušo muzikos mokyklos edukacijoje „Muzikinis traukinukas“.

Mokykloje įgyvendinamos „Vaisių ir daržovių“, „Pieno ir pieno produktų“[10] vartojimo skatinimo programos, kurios neapsiriboja vien maisto tiekimu – jos tampa svarbia sveikatingumo ugdymo(si) dalimi. Šių iniciatyvų metu vaikams diegiamas supratimas apie subalansuotos mitybos svarbą, aiškinama, kaip vaisiai, daržovės ir pieno produktai prisideda prie fizinės ir emocinės gerovės. Tokios programos tampa puikiu pagrindu diskusijoms apie tvarumą, vietinės produkcijos vartojimą bei ilgalaikės sveikatos puoselėjimą.

Didelis dėmesys skiriamas ir aplinkosauginiam ugdymui(si) – prisijungėme prie „Žalio taško“ organizuojamų edukacijų ciklo „Žaliasis raštingumas“[11], mokykloje vyksta STEAM projektas „Žaidžiame tvariai: kūrybiški stalo žaidimai“. Tokios veiklos formuoja atsakingą, sąmoningą asmenybę, kuriai rūpi ne tik asmeninė gerovė, bet ir pasaulis aplink.

Mokykloje aktyviai siekdami ugdyti vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir meninį suvokimą, dalyvaujame kasmetiniame festivalyje kurį organizuoja Vilniaus lopšelis-darželis

„Gėlynas“ „Vilniaus mažieji muzikantai“, organizuojame savo mokykloje šokių festivalį „Šokių pynė Lietuvai“. Šeimos (globėjai) aktyviai įsitraukė į ilgalaikį mokyklos

[8] https://www.mazujuzaidynes.lt/

[9] http://sveikatiada.lt/

[10] https://pienasvaisiai.lt/

[11] https://www.zaliasistaskas.lt/zaliasis-rastingumas/

PAVYZDYS

projektą „Žmonių darbai padeda mums gyventi“, tėvai (globėjai) buvo kviečiami supažindinti vaikus su savo profesijomis. Tokie susitikimai, padeda vaikams pažinti pasaulio įvairovę, kultūrinius skirtumus, profesines atsakomybes.

Aktyvi bendruomenė – mokytojai, vaikai, tėvai (globėjai) kartu kuria jaukią ir palaikančią atmosferą, kurioje kiekvienas gali jaustis svarbus.

Mokykloje per STEAM veiklas siekiame didinti vaikų susidomėjimą gamtos mokslais, technologijomis, inžinerija ir matematika, taip pat ugdyti jų kūrybiškumo ir iniciatyvumo kompetencijas. Mokykloje vykdytas projektas „STEAM gražiausiose pasakose“. Vaikai patys kuria, kelia klausimus, improvizuoja, konstruoja bei modeliuoja. Veiklose stiprinama vaikų **komunikacija ir bendradarbiavimas**: jie diskutuoja, derina idėjas su bendraamžiais ir suaugusiais, dirba komandose, kartu ieško atsakymų į iškilusius klausimus.

Mokykloje dirba kvalifikuoti, iniciatyvūs mokytojai, jų padėjėjai bei švietimo pagalbos specialistai. Jie kuria aplinką, kurioje gerbiami vaikų skirtumai, vertinama pasiekimų įvairovė, skatinamas individualumas bei saviraiška. Mokytojų dalyvavimas seminare „Mokytojų STEAM kompetencijų ugdymas pasitelkiant LEGO konstruktorius“ padeda inovatyvias priemones naudoti ugdymo(si) procese. Dalyvaujame mokymuose ir tarptautinėse programose tokiose kaip Erasmus+[12] ir kt. mokytojai susipažįsta su pažangiais ugdymo(si) metodais, šiuolaikinėmis technologijomis ir inovatyviais mokymo būdais. Įgyja daugiau žinių mokytojai kūrybiškai ir atsakingai prisideda prie kiekvieno vaiko sėkmės, siekiant geresnių rezultatų, didesnio pasitikėjimo savimi ir motyvacijos mokytis visą gyvenimą.

PAVYZDINIS

[12] https://erasmus-plus.ec.europa.eu/lt/about-erasmus/what-is-erasmus

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Įgyvendinant ikimokyklinio ugdymo(si) procesą mokykloje, laikomasi šių pagrindinių ugdymo(si) principų:

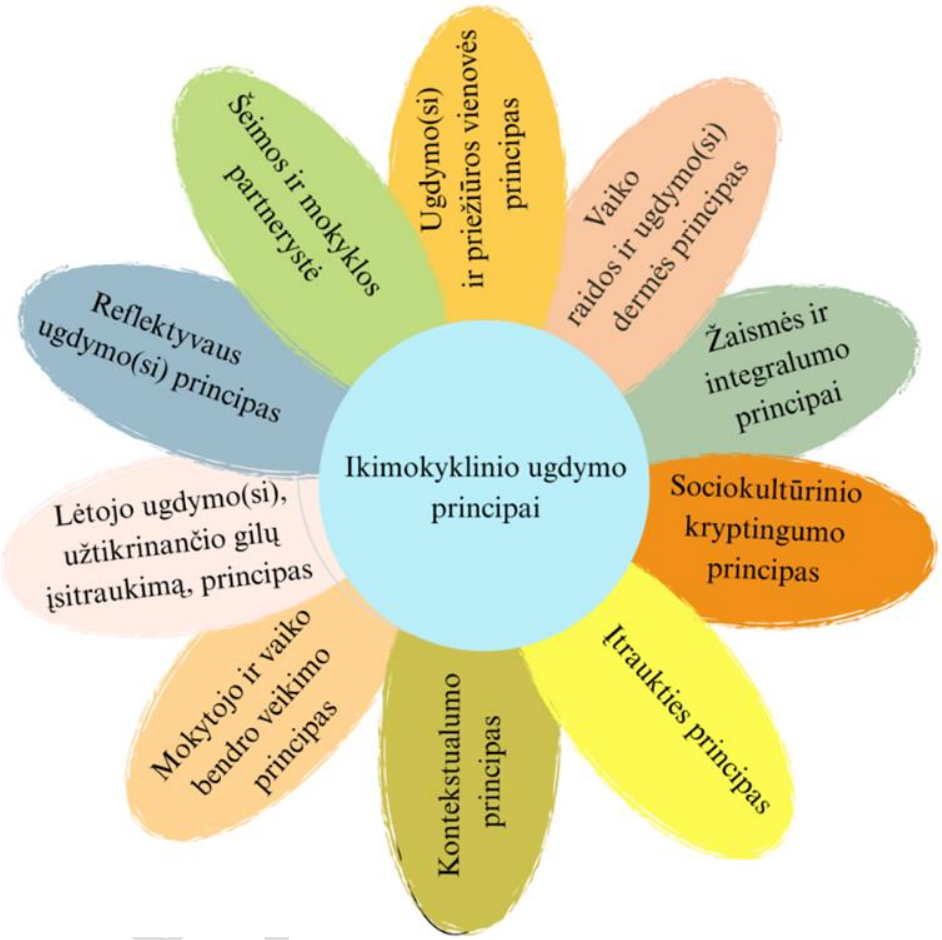

3 pav. Ikimokyklinio ugdymo(si) principai

- **Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas**

Ikimokyklinio ugdymo(si) procesas grindžiamas ugdymo ir priežiūros dermės visuma. Kiekviena vaiko patirtis – tiek planuota, tiek spontaniška – tampa ugdančia, prasminga. Svarbus ilgalaikis, nuolatinis ir saugus emocinis ryšys tarp mokytojo ir vaiko, kuris sudaro sąlygas visapusiškai ir harmoningai vaiko raidai.

- **Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas**

Ugdymo procese atsižvelgiama į kiekvieno vaiko unikalią raidą, jo poreikius, turimą patirtį ir gebėjimus. Skatinama visapusiška raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo

bei meninės raiškos srityse. Kiekvienas vaikas auga savo tempu, o ugdymas atliepia šią įvairovę.

- **Žaismės principas**

Žaidimas yra pagrindinė ir svarbiausia vaiko veikla. Žaismingumas – neatsiejama tyrinėjimo, kūrybos, fantazijos bei eksperimentavimo dalis. Žaidžiant vaikas mokosi, bendrauja, atranda ir kuria – tai yra natūrali ir veiksminga ugdymosi forma.

- **Sociokultūrinio kryptingumo principas**

Ugdymas(is) grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis bei pilietinėmis vertybėmis. Vaikai supažindinami su savo aplinkos kultūra, skatinamas jų atvirumas kalbinei, kultūrinei ir socialinei įvairovei. Tai padeda formuoti atsakingą, empatišką ir bendruomenei atvirą asmenybę.

- **Integralumo principas**

Siekiama visuminės vaiko raidos – ugdymas yra vientisas ir prasmingas, o visos ugdymo(si) sritys yra glaudžiai tarpusavyje susijusios. Vaikų veiklos, gebėjimų ir patirčių plėtojimas vyksta integruotai, atliepiant vaiko patirtį ir supančią aplinką.

- **Įtraukties principas**

Kiekvienam vaikui sudaromos lygios galimybės ugdytis, augti ir tobulėti. Atsižvelgiama į individualius ugdymosi poreikius, teikiama reikalinga pagalba, užtikrinamos sąlygos patirti sėkmę. Vaiko unikalumas – tai vertybė, o ne išimtis.

- **Kontekstualumo principas**

Ugdymas(is) vyksta vaikui artimame ir pažįstamame aplinkos kontekste – socialiniame, kultūriniame, kalbiniame ir gamtiniame. Mokymosi procesas tampa prasmingas, kai jis kyla iš vaikų patirčių, natūralių klausimų ir kasdienės aplinkos iššūkių.

- **Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas**

Ugdymo(si) procesas grindžiamas pagarbiu ir lygiaverčiu bendradarbiavimu tarp vaiko ir mokytojo. Kuriama aplinka, kurioje vaiko nuomonė, iniciatyvos ir poreikiai yra girdimi, vertinami, o sprendimai priimami kartu. Mokytojas – ne tik vadovas, bet ir partneris.

- **Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas**

Vaikui suteikiama galimybė būti „čia ir dabar“, patirti veiklą giliai ir autentiškai. Skiriamas pakankamas laikas tyrinėjimui, kūrybai, kasdienėms rutinoms bei atradimo džiaugsmui. Lėtas ugdymas padeda vaikui įsitraukti, apmąstyti ir mėgautis mokymosi procesu.

- **Reflektyvaus ugdymo(si) principas**

PAVYZDŽIAI

Mokytojas drauge su vaikais reflektuoja patirtis, emocijas ir veiklos rezultatus. Skatinam vaikų gebėjimas apmąstyti tai, ką jie daro, jaučia ir išgyvena. Refleksija padeda planuoti tolesnius žingsnius, tobulinti veiklas, o pedagogui – vertinti savo sprendimų poveikį vaikų ugdymuisi.

- **Šeimos ir mokyklos partnerystės principas**

Tvari partnerystė tarp šeimos ir mokyklos yra esminė kokybiško ugdymo sąlyga. Tėvai (globėjai) ir mokytojai veikia išvien – dalijasi atsakomybe, bendradarbiauja rengiant programą, užtikrina ugdymo(si) tęstinumą ir kuria mokymuisi atvirą, pasitikinčią bendruomenę.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo(si) tikslas - atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos (globėjų) ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius ***STEAM*** veiklą grindžiamus edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

- Atsižvelgti į kiekvieno vaiko ugdymo(si) poreikius, kylančius iš jo asmenybės raidos tarpsnio, individualių savybių, prigimtinių gebėjimų bei socialinės ir kultūrinės aplinkos, siekiant užtikrinti visapusišką ir individualizuotą ugdymą(si).
- Ugdyti vaiką, kuris rūpinasi savo fizine ir emocine sveikata, domisi sveikos gyvensenos principais, drąsiai išbando įvairius sveikatos stiprinimo būdus, o atsakingas elgesys padeda kurti saugią, bendruomenišką aplinką.
- Skatinti vaiką būti aktyviu, žingeidžiu, pasitikinčiu savimi ir aplinkiniais, kuriant saugią, įtraukią, lanksčią, individualius poreikius atliepiančią ugdymosi aplinką, kuri palaiko fizinių, pažintinių, kūrybinių galių, polinkių bei pomėgių augimą.
- Ugdyti vaiką, kuris yra pagarbus, tolerantiškas ir atviras įvairovei, natūraliai priimantis tiek prigimtinius, tiek kultūrinius skirtumus, stiprinant mokymosi vieniems iš kitų ir bendrystės kultūrą.
- Taikyti judrius, patirtinius mokymo(si) metodus ir kontekstus, pripažįstant žaidimą bei kasdienį vaikų gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo(si) dalį, derinant vaiko spontanišką veiklą su kryptinga mokytojo numatyta veikla.
- Sudaryti galimybę atrasti ir stiprinti asmeninius gebėjimus per įvairias STEAM veiklas; Mokykloje siekiama, kad vaikas taptų pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus

PARUOŠTA

kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, sėkmingai besimokantis.

3.1. Mokyklos ugdymo(si) organizavimo modelis pagal vaikų pasiekimo sritis

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo(si) programa apima visuminį vaiko ugdymą(si), skatinantį fizinę, socialinę, emocinę, intelektinę ir kūrybinę raidą. Programa remiasi šiais pagrindiniais ugdymo(si) turinio aspektais: ***„Mūsų sveikata ir gerovė“***, ***„Aš ir bendruomenė“***, ***„Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“*** bei ***„Kuriu ir išreiškiu“***.

1. ***„Mūsų sveikata ir gerovė“*** - Ugdymo(si) įgūdžiai:
   - Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai
   - Fizinis aktyvumas
   - Savivoka ir savigarba
   - Savireguliacija ir savikontrolė

Ši sritis orientuota į sveikatos stiprinimą, fizinės ir emocinės gerovės užtikrinimą, ugdant vaikus aktyviai judėti, laikytis susitarimų, taisyklių, sveikos mitybos principų, ugdyti higienos įpročius ir gebėjimą saugiai elgtis kasdienėje aplinkoje.

2. ***„Aš ir bendruomenė“*** – Ugdymo(si) įgūdžiai:
   - Emocijų suvokimas ir raiška
   - Savivoka ir savigarba
   - Savireguliacija ir savikontrolė
   - Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais

Ši sritis skirta vaikų socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymui(si), padedant vaikui suvokti save, tvarkytis su savo jausmais ir kurti teigiamus santykius su kitais. Emocijų pažinimas, empatija ir bendradarbiavimo gebėjimai yra pagrindiniai šios srities akcentai.

3. ***„Aš kalbų pasaulyje“*** – Ugdymo(si) įgūdžiai:
   - Kalbų supratimas
   - Kalbinė raiška ir komunikacija
   - Meninė raiška
   - Aplinkos pažinimas
   - Skaitmeninis sumanumas

PABIRUČIAI

Šioje srityje ugdomas kalbos vystymasis, tiek verbalinės, tiek neverbalinės komunikacijos gebėjimų ugdymas. Vaikai skatinami suvokti kalbos įvairiapusiškumą ir ugdyti pasitikėjimą savo kalbiniais gebėjimais bei pasaulio pažinimą per kalbą ir kultūrą, taip pat lavinamas skaitmeninis raštingumas, padedantis efektyviai komunikuoti šiuolaikinėje informacinėje visuomenėje.

4. ***„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“*** – Ugdymo(si) įgūdžiai:
   - Aplinkos pažinimas
   - Matematinis mąstymas
   - Skaitmeninis sumanumas
   - Kalbų supratimas
   - Tyrinėjimas
   - Problemų sprendimas
   - Mokėjimas mokytis

Ši sritis orientuota į vaiko smalsumo skatinimą ir aktyvų tyrinėjimą. Vaikai išmoksta stebėti gamtos reiškinius, eksperimentuoti ir kurti įvairius modelius. Skaitmeninis sumanumas padeda vaikams apdoroti informaciją, kritiškai ją vertinti ir tinkamai komunikuoti tyrinėjimo procese, ugdant visapusišką, sąmoningą ir atsakingą pasaulio pažinimą.

5. ***„Kuriu ir išreiškiu“*** – Ugdymo(si) įgūdžiai:
   - Estetinis suvokimas
   - Meninė raiška
   - Gebėjimas žaisti
   - Kūrybiškumas
   - Tyrinėjimas
   - Emocijų suvokimas ir raiška

Kūrybiškumo ugdymas(is) yra esminė šios srities dalis, kuriuo siekiama skatinti vaikų gebėjimą išreikšti save, kritiškai mąstyti įvairiomis formomis per menines veiklas, kurios apima muziką, šokį, dailę ir teatrą. Tai padeda vaikams išreikšti savo jausmus, mintis ir kūrybines idėjas, bei augti pasitikinčia, lanksčia asmenybe.

PAVYZDŽIAI

3.1. Programos konceptualus ugdymo(si) modelis

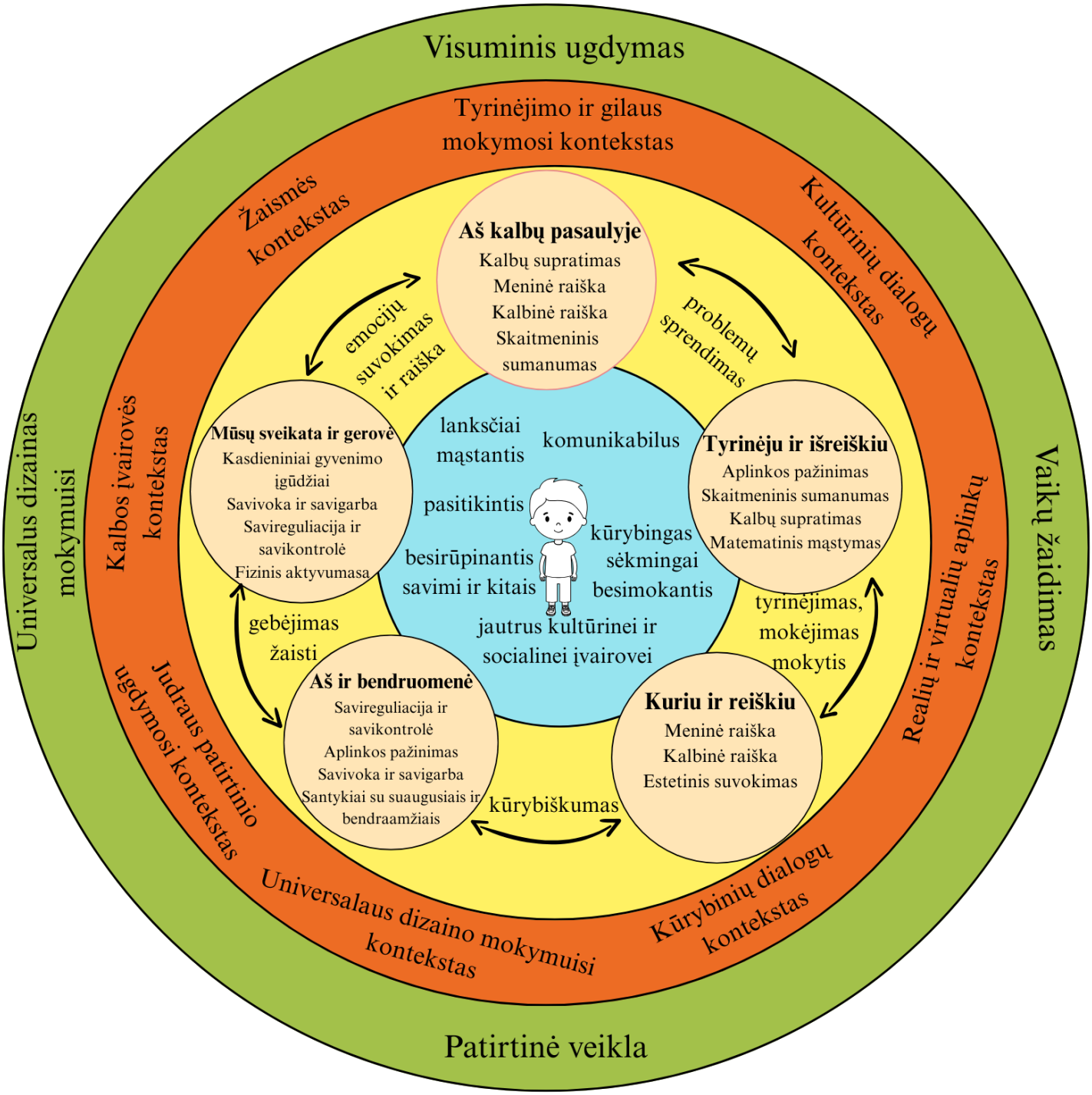

4 pav. Programos konceptualus ugdymo(si) modelis

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ugdymo(si) pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią visų vaiko potencinių galių ūgtį. (Ikimokyklinio ugdymo programos gairių priedas Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas). Programoje vaikų ugdymo(si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys ir jas sudarantys dėmenys. Kiekvienas kokybiškai įgyvendinamas vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) aspektas: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“ plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus.

4.1. Ugdymo(si) turinys

<table>
<tr><th colspan="2">UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“</th></tr>
<tr><td colspan="2">Esminiai gebėjimai: Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Pasiekimų sritys: kasdieninio gyvenimo įgūdžiai; judėjimas ir fizinis aktyvumas, savivoka ir savigarba; savireguliacija ir savikontrolė.</td></tr>
<tr><td colspan="2">UGDYMOSI ĮGŪDIS: „KASDIENINIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI“</td></tr>
<tr><td colspan="2">Vertybinė nuostata:. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.</td></tr>
<tr><td>UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)</td><td>UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)</td></tr>
<tr><td>Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais.</td><td>Suaugusiojo padedamas serviruoja stalą, stengiasi laikytis elgesio prie stalo taisyklių. Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Savarankiškai serviruoja stalą, valgo tvarkingai, dažniausiai tinkamai naudojasi stalo įrankiais, susitvarko pavalgęs. Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos vartoti reikėtų saikingai. Plauna vaisius, daržoves ir pasako, kodėl;</td></tr>
</table>

PARENGTA

	pjausto, gamina užkandžius, salotas. Dažniausiai savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi veidą; čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Savarankiškai ar suaugusiojo padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus, susišukuoja. Susitvarko žaislus ir veiklos vietą. Atpažįsta tinkamus ir netinkamus prisilietimus, suabejojęs apie tai pasako suaugusiajam, kuriuo pasitiki. Žaisdamas, ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus. Paaiškina, į ką kreiptis iškilus pavojui namuose, pasimetus parduotuvėje, pasiklydus. Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „FIZINIS AKTYVUMAS“	
Vertybinė nuostata: su entuziazmu dalyvauja judriose veiklose ir žaidimuose, mėgaujasi fiziniu aktyvumu.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Pralenda pro kliūtis keturpėsčias. Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, į šoną ir atgal, bėga tiesiomis kojomis, lipa laiptais aukštyn pristatomuoju žingsniu. Ridena, sviedžia kamuolį, gaudo jį apglėbdamas rankomis. Pasuka riešą, apverčia plaštaką delnu žemyn, pasuka delnu aukštyn, paima daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais, uždeda, įdeda ir išima daiktą, atsuka detales, ploja rankomis. Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina	Eina laisvai, naudodamasis pristatomuoju arba pakaitiniu žingsniu, pasižymi ištverme. Judėdamas žaismingai ir koordinuotai, gerai orientuojasi erdvėje. Paprastai vaikšto, stovi ir sėdi taisyklingai. Stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai. Bando atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Smulkius daiktus valdo greitai, tiksliai ir atidžiai. Dažniausiai taisyklingai laiko rašiklį, gana tiksliai atlieka judesius plaštaka ir pirštais bei ranka. Kuria įvairias konstrukcijas ir sudėtingus statinius,

PAVYZDŽIAI

arba peržengia kliūtis. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.	išlaikydamas jų pusiausvyrą. Atlieka šuolius į tolį ir aukštį. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „SAVIVOKA IR SAVIGARBA“	
Vertybinė nuostata: Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	Pavaizduoja ar pakomentuoja kai kurias fizines savo kūno savybes: akių, plaukų spalvą, pėdos dydį. Pastebi vieną kitą savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumą ar skirtumą. Pradeda domėtis, kas yra kūno viduje. Tyrinėja, ką gali ir ko negali kūnas, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos (atramos ir judėjimo, virškinimo, kvėpavimo ar kt.). Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir

PABRĖŽIAI

	skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.
UGDYMOSI ĮGŪDIS: „SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ“	
Vertybinė nuostata: Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS (3-6 METAI)**
Kūno ženklais parodo ar pasako, kad nori į tualetą. Balsu, kūno kalba parodo, kad jam šlapia, nepatogu. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda valdyti savo dėmesį, emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos.	Ramioje situacijoje konfliktą sprendžia žodžiais, o ne veiksmais, siūlo kelis sprendimo būdus, numatydamas jų pasekmes. Pats taiko įvairius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
UGDYMO(SI) SRITIS: „AŠ IR BENDRUOMENĖ“	
Esminiai gebėjimai: Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	
Pasiekimų sritys: emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais.	
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA“	

PARENGTA

Vertybinė nuostata: Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Atspindi suaugusiojo ar kito vaiko emocijų raišką (šypsosi, jei juokiasi kitas, nusimena, jei kitas verkia). Džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį reiškia skirtingu intensyvumu; būdinga greita nuotaikų kaita. Reaguoja į kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas. Išsigandęs, užsigavęs, išalkęs, pavargęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas, migdomas. Pats ieško nusiraminimo: apsikabina minkštą žaislą, kviečia jam artimą suaugusįjį, ropščiasi ant kelių. Pradeda valdyti savo dėmesį, emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų**.**	Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs). Atpažįsta kitų emocijas ir jausmus pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus, jas atliepia, imituoja vaidmenų žaidimuose. Pradeda suprasti, kad jo ir kitų emocijos toje pačioje situacijoje gali skirtis (jam linksma, o kitam tuo pat metu liūdna). Atpažįsta ir komentuoja kitų emocijas, jausmus ir situacijas, kuriose jie kyla, pradeda suprasti, kad kai kurie veiksmai ir žodžiai gali žeisti kitų jausmus. Pradeda kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. Trumpam tikslingai sutelkia dėmesį ir pastangas siekdamas įgyvendinti ketinimą. Įprastose kasdienėse situacijose pradeda susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, galinčių išprovokuoti nesutarimus, pakenkti kitiems. Paklaustas pasako galimas istorijų, pasakų ir kitų veikėjų netinkamo elgesio pasekmes. Nesunkiai laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių, supranta lūkesčius savo elgesiui grupėje ir kitoje aplinkoje (per išvykas), pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles. Siekdamas tikslo, geba

PABRĖŽIAI

	atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį**.**
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „SAVIVOKA IR SAVIGARBA“	
Vertybinė nuostata:. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Reaguoja į artimų žmonių rodomą dėmesį ir akių kontaktu, veido išraiška, balsu, gestais palaiko su jais ryšį. Rodo prieraišumą prie tėvų, pasitikėjimą juo besirūpinančiais suaugusiaisiais grupėje. Domisi kitais vaikais. Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų, rodo pasitikėjimą mokytojais ir jų padėjėjais: klausia, tariasi, guodžiasi. Kalbasi, įsitraukia į veiklą su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia yra mokytojas. Turi vieną ar kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų ir bendrų veiklų partnerius. Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytas bendras veiklas ir jas plėtoja, pats inicijuoja pokalbius ir bendras veiklas su suaugusiuoju. Geba žaisti, atlikti bendrą veiklą poroje, kelių vaikų grupelėje, siūlo ir priima idėjas, derina norus ir veiksmus, sprendžia nesutarimus. Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar kieme. Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų partnerius, sėkmingai įsitraukia į didesnės vaikų grupės veiklą. Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi,

PABRUOŽIAI

	tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ“	
Vertybinė nuostata: Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Trumpam sutelkia dėmesį į suaugusįjį, prie kurio yra prisirišęs, tapatinasi su jo veido išraiška, balso intonacijomis. Išsigandęs, užsigavęs, išalkęs, pavargęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas, migdomas. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad dėmesį, sutelktų kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, supykdė, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus. Įprastose kasdienėse situacijose pradeda susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, galinčių išprovokuoti nesutarimus, pakenkti kitiems. Primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus. Nesunkiai laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių, supranta lūkesčius savo elgesiui grupėje ir kitoje aplinkoje (per išvykas), pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles. Pats taiko įvairius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei

PABRĖŽIAI

	naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS IR BENDRAAMŽIAIS“	
Vertybinė nuostata: Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Teigiamai reaguoja į artimoje aplinkoje įprastus žaidinimus, daineles gimtąja ir kitomis kalbomis. Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi namų ir grupės aplinkoje. Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Parodo, kad supranta, kurie kultūriniai vaizdai, garsai, judesiai, skoniai, kvapai ar pasakojimai yra iš kitos nei jo paties kultūra. Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. Pasako miesto (kaimo), kuriame gyvena, pavadinimą. Įsitraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Stengiasi saugoti socialinės, kultūrinės ir gamtinės aplinkos objektus. Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristato savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę, kelis žinomus objektus ir vietas, gatvę, kurioje gyvena, kurioje yra jo mokykla. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradeda jausti prieraišumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje. Stengiasi saugoti socialinės, kultūrinės ir gamtinės aplinkos objektus. Bando rūšiuoti atliekas, tausoti medžiagas,

PABIRUCIAI

	išteklius (išjungia šviesą). Gamtos, kultūros grožį ir įvairovę stengiasi išreikšti savo kūryboje.
UGDYMO(SI) SRITIS: „AŠ KALBŲ PASAULYJE“	
Esminiai gebėjimai: Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	
Pasiekimų sritys: kalbų supratimas; kalbinė raiška; meninė raiška; skaitmeninis sumanumas; aplinkos pažinimas.	
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „KALBŲ SUPRATIMAS“	
Vertybinė nuostata: Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Reaguoja į žodinį ir nežodinį bendravimą, dalyvauja abipusėje sąveikoje: palaiko akių kontaktą, akimis ieško garsų šaltinio, trumpam sutelkia dėmesį, šypsosi, keičiasi veido išraiškomis ir garsais, emocijomis reaguoja į skirtingas intonacijas. Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausyti trumpus skaitomus, pasakojamus	Išklauso, supranta ir reaguoja į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas įvairiose komunikacinėse situacijose; supranta ir reaguoja į klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kodėl“, „kaip“, „koks“, kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus; atpažįsta, kai kalbama ne gimtąja kalba. Supranta tą pačią mintį, idėją, jausmą, išreikštą skirtingais būdais: vaizdiniu arba garso kūriniu, kūno kalba, žodine ir simboline raiška. Supranta sudėtinius kelių dėmenų sakinius, ilgesnių dialogų ar monologų turinį; stengiasi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka

PABRŪŽIAI

ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.	akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „KALBINĖ RAIŠKA IR KOMUNIKACIJA“	
Vertybinė nuostata: Nusiteikęs kalbà ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Aktyviai kartoja naujus garsus, žodžius, ženklus, gestus, žaidžia garsais ir žodžiais; vartoja garsažodžius, pavadina kai kuriuos objektus ar veiksmus, vartoja trumpus žodžius norams išsakyti; pokalbiuose ir paprastuose žodiniuose žaidimuose dalyvauja komunikuodamas garsais, žodžiais, veiksmais, mimika ir pantomimika. Domisi rašymo priemonėmis, spontaniškai brauko lape. 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus	Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus. 3–5 žodžių vientisiniais sakiniais kalba pats sau ir kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, kreipiasi, tariasi, laikydamasis elementarių kalbinio bendravimo normų; kalba ir pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė; taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų; dažniausiai taisyklingai vartoja gramatines žodžių formas, prielinksnius, žodžius derina. Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, veikė ar veiks, kas vyksta, vyko ar vyks, ko nori, tikisi, nesupratus paaiškina, pakartoja; laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis įvaldytų kalbos taisyklių; pateikia atsakymus į

PAVYZDINIAI

klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas.	konkrečius klausimus nurodydamas detales kas, ką, kada ar kur. Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „MENINĖ RAIŠKA“	
Vertybinė nuostata: Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Žaidžia grafinės raiškos priemonėmis, išgaudamas skirtingus pėdsakus: taškus, įvairių krypčių brūkšnius, linijas. Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai; greitai – lėtai, linksmai – liūdnai). Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas	Komentuoja savo ar kitų sukurtus grafinius ir erdvinius kūrinius, tai, ką sukūrė, papildo pasakojimu. Pastebi ir komentuoja kitų kūrybą, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas dailės sąvokas. Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Aiškiai skiria kalbėjimą nuo dainavimo, tyrinėja savo balso galimybes. Individualiai ir su kitais dainuoja autorines ir liaudies dainas dažniausiai tiksliai intonuodamas. Keliais žodžiais aiškina muzikos reiškinius (melodija, pritarimas, tempas,

PARENGTA

pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	nuotaika ir pan.), atskiria, ar garsai, dariniai ir melodijos yra tokios pačios, ar skirtingos, atpažįsta anksčiau girdėtą muziką. Atlieka įvairų dainų repertuarą. Vartoja kai kurias dažnai girdimas ir jam suprantamas muzikines sąvokas, pagal kriterijus atranda akivaizdžius muzikos kūrinių panašumus ir skirtumus. Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina, grupuoja garsus. Kalba apie savo ir kitų vaikų pasirodymą. Derina šokio kalbą su kitais raiškos būdais. Atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus. Paaiškina sutartas šokio kultūros taisykles, reiškia nuomonę apie savo ir kitų vaikų pasirodymą. Apibūdina savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą. Aiškina, kodėl kitų sukurti šokiai patiko ir kuo jie įdomūs; nusako, kur ir kada mato šokį savo aplinkoje, mokykloje ir už jos ribų. Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais. Dalinasi savo teatrine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „APLINKOS PAŽINIMAS“	
Vertybinė nuostata:. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**

PABIRŪCIAI

Pažįsta ir pavadina („savo kalba“, garsažodžiu ar tiksliu pavadinimu) kai kuriuos gyvūnus, augalus, jų atvaizdus ir gamtos reiškinius (lietus, vėjas). Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai).	Pasako miesto (kaimo), kuriame gyvena, pavadinimą. Įsitraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Įvardija paros dalis, sieja jas su savo gyvenimo ritmu. Pasako metų laikų pavadinimus, samprotauja, kas būdinga metų laikams. pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristato savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę, kelis žinomus objektus ir vietas, gatvę, kurioje gyvena, kurioje yra jo mokykla. Pradeda suvokti praeitį, dabartį, ateitį: pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj; sudėlioja dienos ar ilgesnio laikotarpio įvykius chronologine seka. Eilės tvarka išvardija metų laikus, pasako, kaip skirtingais metų laikais gyvena kai kurie gyvūnai, augalai. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas

PABIRUČIAI

	savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį**.**
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „SKAITMENINIS SUMANUMAS“	
Vertybinė nuostata:. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas.	Vartoja kai kuriuos su technologijų naudojimu susijusius žodžius, pasakoja apie interaktyvią knygelę, programėlę, žaidimą. Mokytojui prižiūrint ir padedant bando su kitais bendrauti skaitmeninėmis technologijomis. Paaiškina ir suaugusiojo padedamas laikosi pagrindinių bendravimo ir saugaus naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių. Vaizdiniais simboliais ar objektais sudėlioja pateiktas komandas, sukurdamas nuoseklią veiksmų grandinę. Apibūdina, kaip žingsnis po žingsnio buvo pasiektas rezultatas. Patikrina užrašytas veiksmų sekas žaidybinėje programavimo aplinkoje.
UGDYMO(SI) SRITIS: „TYRINĖJU IR PAŽĮSTU APLINKĄ“	
Esminiai gebėjimai: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja; domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	
Pasiekimų sritys: Aplinkos pažinimas; matematinis mąstymas; skaitmeninis sumanumas; kalbų supratimas; tyrinėjimas; problemų sprendimas; mokėjimas mokytis.	
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „APLINKOS PAŽINIMAS“	

PARUOŠTA

Vertybinė nuostata:. Smalsus ir aktyvus tyrinėtojas, kuris pažindamas gamtą ir aplinką ugdosi pagarbą gyvybei, atsakomybę už savo veiksmus ir tvarų požiūrį į aplinką.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Atkreipia dėmesį į artimiausioje aplinkoje esančius gyvosios gamtos objektus. Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi namų ir grupės aplinkoje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos žmones, jų veiksmus, aplinkoje esančius daiktus, jų atvaizdus. Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslius jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	Atpažįsta ir pavadina kelis dažniausiai stebėtus gyvūnus, augalus, grybus, negyvosios gamtos objektus (upė, akmuo), reiškinius (pūga, saulėlydis), nusako akivaizdžius jų požymius. Pasako metų laikų pavadinimus, samprotauja, kas būdinga metų laikams. Paaiškina, kaip daržoves, vaisius ir kitas gamtos gėrybes vartoti maistui. Stebėdamas ar prižiūrėdamas augalus ar gyvūnus, komentuoja jų pokyčius. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristato savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę, kelis žinomus objektus ir vietas, gatvę, kurioje gyvena, kurioje yra jo mokykla. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Jaučiasi atsakingas

PABAIGA

	už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „MATEMATINIS MĄSTYMAS“	
Vertybinė nuostata:. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Stebi įvairius objektus, deda vieną daiktą ant kito. Supranta, kad žodžiai ,,vienas“, ,,du“, ,,trys“ siejami su atitinkamu daiktų kiekiu. Į klausimą ,,Kiek..?“ atsako ,,vienas“, ,,du“ arba ,,mažai“, didesnį nei dviejų daiktų kiekį įvardija žodžiu ,,daug“. Mažesnius objektus įdeda į didesnius, surikiuoja du tris daiktus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Daugeliu atvejų suranda tokios pačios formos, dydžio ar spalvos objektą, supranta, ką reiškia ,,toks pat“, ,,kitoks“ . Supranta bent keturis žodžius, kuriais mokytojas apibūdina paties vaiko ar objekto judėjimą erdvėje (pvz., įeiti (išeiti), pažiūrėti į viršų (žemyn), įdėti (išimti) ir pan.).	Palygina daiktus pagal ilgį, masę, tūrį – parodo, kuris yra ilgesnis, trumpesnis, sunkesnis, lengvesnis, pilnas ar tuščias. Dažniausiai naudoja tiesioginį palyginimą, o kai reikia – pasitelkia trečią daiktą kaip matą. Pradeda vartoti aukštesniojo ir aukščiausiojo laipsnio būdvardžius (pvz., *ilgesnis*, *ilgiausias*). Skaičiuoja nuo 0 iki 10, atpažįsta skaitmenis, sieja juos su daiktų kiekiu. Palygina rinkinių (iki 5 ar 7 daiktų) kiekius, taiko sudėties ir atimties veiksmus. Išskaido daiktų rinkinį keliais būdais (pvz., 4 į 0+4, 1+3, 2+2). Paduoda tikslų kiekį daiktų, pasako, kiek jų daugiau ar trūksta iki 10. Duomenis žymi grafiškai – piktogramomis, lentelėmis. Vaizduodamas skaičius ar kiekį, sprendžia paprastas problemas. Atpažįsta ir įvardija 2D ir 3D figūras (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys), jas apibūdina, palygina. Supranta ryšį tarp 3D figūros ir jos vaizdo plokštumoje. Taisyklingai pavadina figūras, nepriklausomai nuo padėties ar dydžio. Parenka detales figūrai komponuoti. Apibūdina objektų išsidėstymą erdvėje, juda pagal žodinę ar rodyklėmis nurodytą kryptį. Atkuria girdėtą

PABRUOŽAI

	ar matytą judėjimo planą, geba sugrįžti atbuline tvarka. Naudoja krypties žodžius: *pirmyn – atgal, kairėn – dešinėn, aukštyn – žemyn*. Nupiešia paprastą planą su 2–3 objektais. Apibūdina mažus dydžių skirtumus (pvz., *šiek tiek didesnis*, *beveik vienodi*). Kurdamas sekas, kopijuoja, tęsia ar sukuria dviejų pasikartojančių elementų sekas. Kalbėdamas apie ateitį, naudoja tikimybes nusakančius žodžius: *būtinai, gali būti, niekada neįvyks.*
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „SKAITMENINIS SUMANUMAS“	
Vertybinė nuostata:. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	Naudoja įvairias technologijas (fotografavimą, skaitmeninį piešimą, garso įrašų darymą) skaitmeniniam turiniui kurti. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „KALBŲ SUPRATIMAS“	
Vertybinė nuostata:. Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro

PABRĖŽIAI

pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę.	elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau**.**
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „TYRINĖJIMAS“	
Vertybinė nuostata:. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.	Stebėdamas, eksperimentuodamas išsiaiškina objektų požymius, medžiagų savybes, skaidydamas ir jungdamas aiškinasi objektų sandarą, išbandydamas atranda objektų paskirtį, lygindamas ir gretindamas ieško panašumų ar skirtumų tarp objektų ir reiškinių, įžvelgia ryšį tarp objekto sandaros ir paskirties. Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo;

PABRĖŽIAI

	remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti**.**
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „PROBLEMŲ SPRENDIMAS“	
Vertybinė nuostata:. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Susidūręs su nauja, neįprasta situacija padedamas suaugusiojo sutelkia dėmesį į problemą. Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.	Spręsdamas problemą samprotauja, kas pavyko (nepavyko), ką galima daryti toliau ar kitaip. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „MOKĖJIMAS MOKYTIS“	
Vertybinė nuostata:. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Siekia išgauti norimą rezultatą. Džiaugiasi veiklos, į kurią yra įsitraukęs, procesu. Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	Išlieka pozityviai nusiteikęs siekti numatyto tikslo nepaisant iškylančių sunkumų, lanksčiai prisitaiko prie situacijos arba keičia sprendimus. Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai

PABIRUCIAI

	dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.
UGDYMO(SI) SRITIS: „KURIU IŠREIŠKIU“	
Esminiai gebėjimai: Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą; Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	
Pasiekimų sritys: estetinis suvokimas; meninė raiška; gebėjimas žaisti; kūrybiškumas; tyrinėjimas; emocijų suvokimas ir raiška.	
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „ESTETINIS SUVOKIMAS“	
Vertybinė nuostata:. Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. uri savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	Demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „MENINĖ RAIŠKA“	
Vertybinė nuostata:. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria	Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis,

PABIRŪCIAI

statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai; greitai – lėtai, linksmai – liūdnai). Pasirenka patinkančius judėjimo būdus; judesiu pradeda vaizduoti gyvūnus; stebi kitus ir pradeda šokti kartu su jais. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.	grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programa. . Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. Padedamas mokytojo grafiškai fiksuoja savo sukurto šokio eigą.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „GEBĖJIMAS ŽAISTI“	
Vertybinė nuostata:. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	Geba laikytis žaidime prisiimto vaidmens, siekia tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas, turi mėgstamą vaidmenį. Sėkmingai sąveikauja su kitais, buriasi į didesnes 3–5 vaikų grupeles. Susitaria dėl bendros žaidimo temos, idėjos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės. Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais

PAVYZDYS

	lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „KŪRYBIŠKUMAS“	
Vertybinė nuostata:. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**
Teikia pirmenybę tam tikrai kūrybinei veiklai, ilgiau įsitraukdamas į tai, ką mėgsta. Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	Generuoja naujas idėjas, fantazuoja apie tai, ką nori sukurti. Neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones ir kūrybos būdus įvairiose kasdienio gyvenimo ir veiklos srityse. Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.
UGDYMO(SI) ĮGŪDIS: „TYRINĖJIMAS“	
Vertybinė nuostata:. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IKI 3 METŲ)	**UGDYMO(SI) GAIRĖS-(3-6 METAI)**

PABIRUOJAI

Išbando naujus tyrinėjimo būdus; tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi; tyrinėja savo kūną ir jo galimybes, skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus. Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.	Kalbėdamas apie tyrinėjimą remiasi jo rezultatais; apibūdina tyrinėjamų objektų požymius, panašumus ir skirtumus; savo stebinius palygina su kitų stebiniais, kartais susieja skirtingus pastebėjimus. Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.

PABIRŪČIAI

4.2. Pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos, kuriamos aplinkos

Mokykloje įgyvendinamos pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) metodai, orientuoti į vaiko asmenybės augimą ir pasiekimų stiprinimą. Derinami skirtingi ugdymo(si) būdai: kontekstų kūrimas, spontaniško mokymo(si) skatinimas, vaikų ir mokytojų kūrybinė sąveika bei tikslingai organizuotas ugdymas(is). Ypatingas dėmesys skiriamas žaidimui, kuri turi esminę reikšmę ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui(si).

Išskiriamos ugdymo(si) organizavimo formos bei kuriamos aplinkos:

- Projektinis mokymas;
- Tiriamoji veikla;
- Darbas grupėse/komandinis mokymasis;
- Integruotos veiklos;
- Fizinių erdvių pritaikymas;
- Skaitmeninė aplinka;
- Socialinė-emocinė aplinka.

Siekdami kokybiško ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) programų turinio atnaujinimo, **STEAM** taikymas prisideda prie vaikų socialinės raidos vystymosi, skatina vaiko gebėjimą smalsauti, tyrinėti, mąstyti simboliais ir lavina problemų sprendimo gebėjimus.

V. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

5.1. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Ikimokyklinio ugdymo(si) procesas Mokykloje grindžiamas šiais metodologiniais principais:

- Visuminis ugdymas(is) – tai pagrindinė ikimokyklinio ugdymo(si) kryptis, užtikrinanti harmoningą vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažintinių, kalbinių bei kūrybinių galių plėtotę.
- Universalus dizainas mokymui(si) – tai įtraukiojo ugdymo(si) organizavimo prieiga, užtikrinanti kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymą(si), atliepiant jo individualius poreikius, gebėjimus ir ugdymosi stilių.
- Vaikų žaidimas – tai paties vaiko inicijuota ir valdoma veikla, kurioje atsiskleidžia bei stiprėja jo jau įgytos ir toliau plėtojamos galios. Žaidimų aplinkoje, vaikai laisvai kuria, tyrinėja ir mokosi, o

PATIKRUCIAI

mokytojai stebi, palaiko, padeda vaikui įvardyti jausmus, suprasti reiškinius ir įprasminti atradimus. Tokia erdvė skatina savarankiškumą, kūrybiškumą, pasitikėjimą savimi bei mokymosi džiaugsmą, augantį iš natūralios vaiko motyvacijos veikti.

- Patirtinės veiklos – kai vaikai kasdien dalyvauja tyrinėjimo veiklose – smėlio, vandens, gamtos medžiagų ar konstrukcijų stotelėse, teminėse savaitėse ir projektuose, kuriuose stebi reiškinius, eksperimentuoja, formuluoja klausimus, kuria ir reflektuoja patirtį. Veiklose nuolat taikomi visų pojūčių dirgikliai – liečiama, ragaujama, klausomasi, judama – taip stiprinamas pasaulio pažinimas ir įgytos žinios tampa asmeniškai prasmingos.

5.2 Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimas, tęstinumas

Siekiant visapusiškai atliepti vaiko ugdymo(si) pažangą, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai taiko įvairius kokybinius vertinimo metodus, tokius kaip: sistemingas vaiko elgesio, sąveikos su kitais ir veiklos stebėjimas; pokalbiai su vaiku apie jo darbus, mintis ir jausmus; kaupiami vaiko darbų rinkiniai, atspindintys jo pažangą ir ūgtį; individualūs pokalbiai su tėvais(globėjais), siekiant gauti papildomą informaciją. Ugdymo(si) procesas dokumentuojamas el. dienyne „Mūsų darželis“[13]. Vaikų ugdymo(si) pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų – saugomas vaikų privatumas, informacija naudojama tik ugdymo(si) tikslams, į procesą įtraukiami ir vaikų tėvai (globėjai).

Vaiko pasiekimai fiksuojami trumpais komentarais individualiuose pasiekimų aplankuose (portfolio), fiksuojami nuotraukomis ir vaizdo įrašais, nurodant ugdymo(si) pasiekimų sritį ir pasiektą rezultatą (žingsnį). Nuosekli stebėsena padeda užtikrinti ugdymo(si) kokybę – leidžia geriau pažinti kiekvieno vaiko pažangą, planuoti tikslingas ugdymo(si) veiklas ir laiku teikti reikiamą pagalbą. Vaiko ugdymo(si) pasiekimai ir pažanga stebima mokslo metų pradžioje ir pabaigoje bei vertinami remiantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu“ (Ikimokyklinio ugdymo programos gairių 1 priedas, 2023 m.).[14]

Ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymo(si) pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus. Su vaikais aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis. Individualūs pokalbiai ir diskusijos su tėvais(globėjais),

[13] https://musudarzelis.com/

[14] https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49f23632c46711ee9269b566387cfecb?jfwid=f5arm3g7r

PARENGTA

informacijos perdavimas elektroniniais laiškais, žinutėmis, pateikiama informacija skelbimų lentoje.

Tėvai(globėjai) kviečiami į susirinkimus mokslo metų pradžioje. Kiekvienais metais organizuojamos bendros veiklos, „Mokslo ir žinių dienai paminėti“, „Rudenėlio šventė“, „Advento kūrybines dirbtuves“, „Šeimos šventė“ ir kt. Atliekama mokyklos veiklos kokybės stebėsena https://www.eduvilnius.lt/svietimo-duomenu-stebesena/.[15]

Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų ugdymo(si) pažangos stebėjimas ir analizė atliekama bendradarbiaujant su mokyklos švietimo pagalbos specialistais, kurie teikia rekomendacijas mokytojams ir tėvams apie individualius vaiko ugdymo(si) poreikius. Specialistų rekomendacijų pagrindu parengiamas individualus pagalbos planas, kuriama tinkama aplinka ir sąlygos mokymuisi.

Atnaujinant ikimokyklinio ugdymo(si) programą, siekiama užtikrinti dermę su priešmokyklinio ugdymo(si) bendrąja programa – tai leidžia vaikams natūraliai ir nuosekliai pereiti į kitą ugdymo(si) žingsnį (ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) pasiekimų aprašas)[16].

- Ugdymo(si) turinys planuojamas pagal **vaiko amžių, individualius gebėjimus ir raidą**.
- **Vaiko žaidimai** taikomi kryptingai – žaidimuose integruojami matematiniai, kalbiniai, pažintiniai, socialiniai ir meniniai ugdymo(si) elementai.
- **Patirtinis ugdymas(is)** realizuojamas per ilgalaikius projektus, pvz., tyrinėjant metų laikų kaitą: vaikai stebi gamtą, fiksuoja pokyčius, kuria žemėlapius, lygina, diskutuoja, piešia, eksperimentuoja su vandeniu, sniegu, augalais.
- **Kompetencijų plėtra** vykdoma **nuosekliai**, remiantis pasiekimų grupėmis – pvz., socialinė-emocinė kompetencija ugdoma tiek žaidimuose (mokymasis palaukti, dalintis), tiek per grupines diskusijas ar jausmų atpažinimo veiklas.

Užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą, planai rengiami, kad **ikimokyklinio amžiaus vaiko gebėjimai būtų toliau kryptingai plėtojami priešmokykliniame amžiuje**. **Pasiekimų sritys ir kompetencijos suderintos** – t. y., kalbinė, pažintinė, meninė, fizinė bei socialinė-emocinė raida vertinama kryptingai. Mokytojai analizuoja vaikų portfolio, **tęsia pradėtus projektus ar domėjimosi sritis**, išlaiko vaikams pažįstamus darbo metodus.

PABIRUOJAI

[15] https://www.eduvilnius.lt/svietimo-duomenu-stebesena/

[16] https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Ugdymo(si) programa peržiūrima ir atnaujinama ne rečiau kaip kas penkerius metus, atsižvelgiant į besikeičiančius vaikų ugdymo(si) poreikius, švietimo politikos nuostatas ir mokslo pažangą.

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas padeda bendruomenei išskirti stipriąsias mokyklos veiklos sritis, veiklą grindžiančius vertybinius principus, išryškinti iškylančius iššūkius ir numatyti įrodymais grįstų sprendimų priėmimą mokykloje.

LITERATŪROS ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas. Prieiga internetiniame puslapyje: https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf
2. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika. Prieiga internetiniame puslapyje: https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/02/IPUMokyklu-veiklos-kokybes-isivertinimo-metodika.pdf
3. Ikimokyklinio ugdymo programos gaires. 2023 m. rugsėjo 4 d. Nr. V-1142. Prieiga internetiniame puslapyje: https://e-seimasx.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/662d1a52cb7811ee9269b566387cfecb?jfwid=79iq5flbq
4. Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Nacionalinė Švietimo agentūra, 2021. Patirčių erdvės. Rekomendacijos priešmokyklinio ugdymo pedagogams. Vilnius.
5. Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Nacionalinė Švietimo agentūra, 2021. Žaismė ir atradimai. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogams. Vilnius.
6. Szarkowicz Diane, Stebėjimas ir refleksija vaikystėje.
7. Monkevičienė Ona, 2021, Vilnius. Žaismė ir atradimai. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui. Vadovas pedagogui. http://ukvm.lt/bylos/el_biblioteka/Ikimokyklinio_ugdymo_padejejas/Vadovas_pedagogui.Zaisme_ir_atradimai.pdf

PARENGTA

8. Praktinis STEAM ugdymo mokykloje įgyvendinimo ir tobulinimo vadovas 2023, Europos Sąjungos finansuojamo strateginių partneryščių projekto „STEAM ugdymo tobulinimas“ (sutarties Nr.: 2020-1-LT01-KA2021-077935) intelektinis produktas, pdf.
9. Lietuvos įtraukties švietime centras, sensorinio kambario įrengimas mokykloje, pdf.

PRIEDAI

1. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo išvados 2025 m.

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas buvo vykdomas šiose srityse: vaiko gerovė, ugdymasis, ugdymo(si) aplinkos, ugdymo strategijos, pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas, bendradarbiavimas su vaikų šeimomis, besimokančios organizacijos kultūra. Kiekviena įsivertinimo sritis ir jos rodiklio raiška įvertinama tam tikru kokybės lygiu.

1 priedas

1.2. Nustatyti stiprieji Mokyklos veiklos aspektai

1. Sritis: ***Vaiko gerovė***.
1.1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas (1.1.1., 1.1.3.).
1.2. Mokytojo sąveika su vaikais (1.2.1., 1.2.2., 1.2.3.).
1.3. Vaikų tarpusavio sąveika (1.3.2., 1.3.3.).
1.4. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti (1.4.2.,1.4.3.).
2. Sritis: ***Ugdymasis.***
2.1. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats) (2.1.2.).
2.2. Patirtinė vaiko veikla (2.2.1., 2.2.2.).
2.3. Žaidimas (2.3.1., 2.3.3., 2.3.4., 2.3.5.).
3. Sritis: **Ugdymo(si) aplinka.**
3.1. Socialinė-emocinė aplinka (3.2.1.).
4. Sritis: **Ugdymo strategijos.**
4.1. Ugdymo strategijos padedančios vaiko asmenybinei raidai (4.1.4.).
6. Sritis: **Bendradarbiavimas su vaikų šeimomis.**
6.1. Šeimos kultūros pažinimas (6.1.1., 6.1.4.).

1.3. Tobulintini Mokyklos veiklos aspektai

3. Sritis: **Ugdymo(si) aplinka.**
3.1. Fizinė aplinka (3.1.1., 3.1.2.).

PAVYZDŽIAI

3.2. Pažintinė aplinka (3.3.1., 3.3.2.).

5. Sritis: **Pasiekimų vertinimas ir ugdymo planavimas.**

5.1. Pasiekimų vertinimas (5.1.1., 5.1.3.).

5.2. Ugdymo planavimas (5.2.1., 5.2.5.).

3. Sritis: **Besimokančios organizacijos kultūra.**

3.1. Nuolatinis profesinis tobulėjimas (7.2.1., 7.2.2.).

PABIRUČIAI